

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtrum sit potissima virtutum? 8

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

tum quia tales delectationes sunt magis nobis natura-
les, & ideo difficilius est ab eis abstinere, & concupi-
scentias earum refranare; tum etiam quia earum obie-
cta magis sunt necessaria presenti vitæ, ut ex * dictis
patet. Et ideo temperantia ponitur virtus principalis
seu cardinalis.

art. 4 hinc
ius 3.

Ad primum ergo dicendum, quod tanto maior offen-
ditur agentis virtus, quanto in ea quæ sunt magis di-
stantia, potest suam operationem extendere. Et ideo
ex hoc ipso ostenditur maior virtus rationis, quod po-
test etiam concupiscentias & delectationes maximè
distantes moderari. Unde hoc pertinet ad principalis-
tatem temperantiæ.

Ad secundum dicendum, quod impetus iræ causa-
tur ex quodam accidente, puta ex aliqua læsione con-
tristante. Et ideo cito transit, quamvis magnum im-
petum habeat. Sed impetus concupiscentiæ delecta-
bilium tactus, procedit ex causa naturali: unde est
diuturnior & communior. Et ideo ad principalis-
tatem virtutem pertinet ipsum refranare.

Ad tertium dicendum, quod ea quorum est spes,
sunt altiora his quorum est concupiscentia. Et pro-
pter hoc spes ponitur passio principalis in irascibili.
Sed ea quorum est concupiscentia & delectatio ta-
ctus, vehementius mouent appetitum: quia sunt magis
naturalia. Et ideo temperantia quæ in his modum sta-
tuit, est virtus principalis.

ARTIC. VIII.

Vtrum temperantia sit maxima virtutum?

690

AD octauum sic proceditur. Videtur, quod tempe-
rantia sit maxima virtutum. Dicit enim Ambrosius
in primo de * Offic. quod in temperantia maximè ho-
nesti cura, decoris consideratio spectatur & queritur.
Sed virtus laudabilis est, in quantum est honesta &
decora. Ergo temperantia est maxima virtutum.

l. i. c. 41.
in prin.
to. 1.

¶ 2 Præterea, Maioris est virtutis operari id quod
est difficilius. Sed difficilius est refranare concupiscentias
& delectationes tactus, quàm rectificare actiones ex-
terio-

teriores, quorum primum pertinet ad temperantiam, secundum ad iustitiam. Ergo temperantia est maior virtus, quam iustitia.

¶ 3 Præterea, Quanto aliquid est communius, tanto magis necessarium videtur esse, & melius. Sed fortitudo est circa pericula mortis, quæ rarius accidit, quam delectabilia tactus, quæ quotidie occurrunt: & sic usus temperantiæ est communior, quam fortitudinis. Ergo temperantia est nobilior virtus, quam fortitudo.

*li. 1. c. 9. non mul-
sū a pri-
to. 6.* SED contra est, quod *Philosoph. dicit in primo Rhetor. quod maximæ virtutes sunt quæ alijs maximè sunt viles. Et propter hoc fortes & iustos maximè honoramus.

li. 1. c. 2. cir. s. 5. RESPONDEO dicendum, quod sicut *Philosoph. dicit in 1. Ethic. bonum multitudinis diuinius est quam bonum vnius. Et ideo quanto aliqua virtus magis pertinet ad bonum multitudinis, tanto melior est. Iustitia autem & fortitudo magis pertinent ad bonum multitudinis, quam temperantia: quia iustitia consistit in communicationibus, quæ sunt ad alterum. Fortitudo autem in periculis bellorum, quæ sustinentur pro salute communi. Temperantia autem moderatur solum concupiscentias & delectationes eorum, quæ pertinent ad ipsum hominem. Vnde manifestum est quod iustitia & fortitudo sunt excellentiores virtutes, quam temperantia, quibus prudentia & virtutes theologice sunt potiores.

Ad primum ergo dicendum, quod honestas & decor maximè attribuuntur temperantiæ, non propter principalitatem proprii boni, sed propter turpitudinem contrarij mali, à quo retrahit, in quantum scilicet moderatur delectationes, quæ sunt nobis & brutis communes.

Ad secundum dicendum, quod cum virtus sit circa difficile & bonum, dignitas virtutis magis attenditur secundum rationem boni, in quo excedit iustitia, quam secundum rationem difficultis, in quo excedit temperantia.

Ad

Ad tertium dicendum, quod illa communitas qua aliquid pertinet ad multitudinem hominum, magis facit ad excellentiam bonitatis, quam illa quæ consideratur, secundum quod aliquid frequenter occurrit: in quarum prima excedit fortitudo, in secunda, temperantia. Vnde simpliciter fortitudo est potior, licet quo ad aliquid possit dici temperantia potior, non solum fortitudine, sed etiam iustitia.

QVÆST. CXLIII.

De vitijs qua aduersantur temperantia, in quatuor articulos diuisa.

Deinde considerandum est de vitijs oppositis temperantia.

- ¶ Et circa hoc quaeruntur quatuor.
- ¶ Primo, vtrum insensibilitas sit peccatum?
- ¶ Secundo, vtrum intemperantia sit vitium puerile?
- ¶ Tertio, de comparatione intemperantia ad timiditatem.
- ¶ Quarto, vtrum vitium intemperantia sit maxime opprobriosum?

ARTIC. I.

Vtrum insensibilitas sit vitium?

691

2. ethi. le.
8. co. 3. et
1. 3. le. 2 to
co. 2.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod insensibilitas non sit vitium. Dicuntur enim insensibiles qui deficiunt circa delectationes tactus. Sed in his penitus deficere, videtur esse laudabile & virtuosum. Dicitur enim Dan. 10. in diebus illis ego Daniel iugebam trium hebdomadarum tempus: panem desiderabilem non comedi, & caro & vinum non introierunt in os meum: sed neque unguento vnctus sum. Ergo insensibilitas non est peccatum.

¶ 2. Præterea, Bonum hominis est, secundum rationem esse, secundum Dionys. cap. 4. de Diuin. nom. Sed abstinere ab omnibus delectabilibus tactus, maxime promouet hominem in honore rationis. Dicitur enim Dan. 1. quod pueris qui utebantur leguminibus, dedit Deus scientiam & disciplinam in omni libro & sapientia. Ergo insensibilitas quæ vniuersaliter repel-

c. 4. p. 4.
non multum
promouetur
a se.